

Undervisningsbeskrivelse

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Termin	December 2025
Institution	Herning HF og VUC
Uddannelse	HF
Fag og niveau	Kultur- og samfundsfaggruppen: historie B, religion C, samfundsfag C
Lærer(e)	Christian Christiansen (hi og re) og Terkel Tronier Jakobsen (sa)
Hold	24t (2.t)

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Jødedom (Særfagligt forløb i religion)
Titel 2	Nordisk Religion (Særfagligt forløb i religion)
Titel 3	Demokrati og medborgerskab (Særfagligt forløb i samfundsfag)
Titel 4	Økonomi og økonomiske prioriteringer (Særfagligt forløb i samfundsfag)
Titel 5	Styreformer (Særfagligt forløb i historie)
Titel 6	Ideologiernes Kamp (Særfagligt forløb i historie)
Titel 7	Integration (fællesfagligt forløb)
Titel 8	Velfærdsstaten (fællesfagligt forløb)

Titel 1	Jødedom (Særfagligt forløb i religion)
Indhold	Kernestof: Introduktion: Esben Andreasen m.fl.: Religion og kultur, Systime, 2009: s. 23-27 Skabelsesberetningen i Det Gamle Testamente Jødedom: Esben Andreasen m.fl.: Religion og kultur, Systime, 2009: 119-121; 125-127; 136-139 1. Mosebog, kap. 12, 1-9: Abrams udvandring til Kana'an 1. Mosebog, kap. 17: Omskærelsen 2. Mosebog, kap. 3: Herren åbenbarer sig for Moses i den brændende tornebusk 2, Mosebog, kap. 20: De ti bud Ultraortodokse jøder forulemper kvinder og børn i Jerusalem, Politiken, 2011. Dokumentar: 5 skarpe om jødedommen Dokumentar: Mig og Jøderiet, Ulrik Gutkin, 2009 Dokumentar: Strictly Kosher, Kanal 4, 2013 (uddrag)
Omfang	Ca. 53 sider
Særlige fokuspunkter	Forløbet er indledt med en kort introduktion til religionsfaget, hvorefter fokus har været på en historisk gennemgang af jødedommen fra udvandringen fra Ægypten til oprettelsen af staten Israel i 1948. Undervejs berøres jødedommens hellige skrifter samt vigtigste ritualer og praksis med særlig fokus på omskærelsen som overgangsritual. Afslutningsvis er de moderne jødiske retninger og deres indbyrdes forhold både i og uden for Israel i centrum. Faglige mål: Anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande Redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng - Diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier Anvende viden om centrale begivenheder og udviklingslinjer til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmark Sætte religionerne og deres virkningshistorie i relation til udvalgte aspekter af dansk, europæisk og global kultur og tænkning Udvalgte sider af yderligere én religion (ud over islam og kristendom) Etiske, herunder religionsetiske, problemstillinger

	Religioners samfundsmæssige, politiske og kulturelle betydning i fortid og nutid Religionsfaglige metoder Introduktion: Myte – kosmogoni, eskatologi Ritual og ritualstruktur – overgangsritualer Kommunikation med det guddommelige: bøn, ofring, divination og mystik Tekstanalyse i religionsfaget Jødedom: Jødedommens baggrund og udvikling Skrifter og lære – Torah og Talmud Troens grundbegreber: Skabelse, udvælgelse og pagtstanken Jerusalems betydning, Templet som axis mundi Jødedommens syn på Gud og mennesket Messiasforestillingen Jødiske kulturer i diasporaen, ashkenaziske og sefardiske jøder Zionisme Jødiske retninger i dag: ortodokse, konservative og reformjøder Minimalisme/maksimalisme Jødisk praksis og ritualer med særlig fokus på omskærelsen som overgangsritual
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Par- og gruppearbejde Diskussion og Debat

Titel 2	Nordisk Religion (Særfagligt forløb i religion)
Indhold	Kernestof: Leif Carlsen: Nordisk religion, Musagetes, 1985: s. 8-10; 16; 21-22; 27-29; 40-41; 48-49. Esben Andreasen m.fl.: Religion og kultur, Systime, 2009: s 213. Uffe Hartvig Larsen: Vikingernes tro og tanke, Akademisk Forlag, 2000, s. 160. Adam af Bremen: Beskrivelse af øerne i Norden, 1070. Laxdæla Saga (uddrag) (fra Uffe Hartvig Larsen: Vikingernes tro og tanke, Akademisk Forlag, 2000, s. 198). http://www.fornsidr.dk/index.php/vedtaegter#p10 Louise Halkjær: Blót i Midgård (fra Uffe Hartvig Larsen: Vikingernes tro og tanke, Akademisk Forlag, 2000, s. 283-285). Dokumentar: Hedning på høje hæle, DR2, 2006.
Omfang	Ca. 30 sider
Særlige fokuspunkter	Forløbet er delt i to, hvor den først har fokus på den gamle nordiske religion fra vikingetiden, hvor der har været fokus på ”den officielle religion” med gudeverdenen frem for folketroen (animismen og troen på diverse væsener i naturen). Den anden del har fokus på udøvere af den moderne asetro samt dens plads i det religiøse landskab i dagens Danmark. Faglige mål: Anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande Redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng - Diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier Anvende viden om centrale begivenheder og udviklingslinjer til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmark Sætte religionerne og deres virkningshistorie i relation til udvalgte aspekter af dansk, europæisk og global kultur og tænkning Udvalgte sider af yderligere én religion (ud over islam og kristendom) Religioners samfundsmæssige, politiske og kulturelle betydning i fortid og nutid Religionsfaglige metoder Verdensbilledet: Cyklisk tid Kilderne til nordisk religion: Hjemlige og udenlandske Polyteisme - De nordiske guder med særlig fokus på: Odin, Tor, Tyr, Frej, Freja og Njord; antropomorfe og funktionsopdelte guder.

	Mana Oftring / blót Høvdingens rolle Fødsel – overgangsritual Slægten, frænder Nordisk religion i dag – Forn sidr Sekularisering New age og neopaganisme
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Par- og gruppearbejde CL Diskussion og Debat Eksamenstræning

Titel 3	Demokrati og medborgerskab (Særfagligt forløb i samfundsfag)
Indhold	Kernestof: Brøndum Peter og Thor Banke Hansen: "Luk samfundet op!" (I-bog). Columbus, 2019: • Kap. 6 Demokrati og medborgerskab: https://lso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=386 • Kap. 7 Mediernes rolle og den demokratiske samtale: https://lso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=393 "6.9 Er demokratiet i de vestlige lande, herunder Danmark, under pres?": Brøndum Peter og Thor Banke Hansen: <i>Luk samfundet op!</i> (3. udgave). Columbus, 2019 s. 154-158 Supplerende stof: • "Test dig selv: Se, om du kan bestå indfødsretsprøven", <i>DR.dk</i>, 22. nov. 2022 • "Retspræsident: Politikere skal holde deres mund": https://www.information.dk/indland/2014/12/retspraesident-politikere-holde-mund • "Minimumsstraffe: Politikere afviser at blande sig i domstolenes arbejde": https://www.denoffentlige.dk/minimumsstraffe-politikere-afviser-blande-sig-i-domstolenes-arbejde • Statistik "Stemmeprocenten i USA når der er præsidentvalg": https://solidaritet.dk/valget-i-usa-kvinder-unge-arbejderklassen-byerne-og-de-etniske-minoriteter-smed-trump-paa-porten/ • Videoklip: "Folketingsvalg": https://www.youtube.com/watch?v=JvrdwD2rp8U (29-01-2025) • Videoklip: "Politikerens arbejde": https://www.youtube.com/watch?v=6FxnLWbOOmg (29-01-2025) • "Regeringen": https://www.youtube.com/watch?v=hpLp1IH0AGk (29-01-2025) • "De har nærstuderet valget, og på flere punkter opfører vælgerne sig som aldrig før": https://www.dr.dk/nyheder/politik/de-har-naerstuderet-valget-og-paa-flere-punkter-opfoerer-vaelgerne-sig-som-aldrig • "Kontrol med regeringen": https://www.youtube.com/watch?v=355ppBksedw (27-01-2025) • "Rigsretten": https://www.ft.dk/da/folkestyret/domstolene/rigsretten • "EU's institutioner": https://www.eu.dk/da/fakta-og-tal/institutioner • "Absolut EU", DR 3, udsendelses år: 2014, varighed: 30 min. Set på CFU. • "Ny rapport identificerer 15 ekstreme grupper i Danmark", <i>DR.dk</i>, 9. sep. 2014: https://www.dr.dk/nyheder/indland/ny-rapport-identificerer-15-ekstreme-grupper-i-danmark

	• ”Forfatter: Jeg er bekymret over de unges ureflekterede godtroenhed og naive tillid til politikernes kommunikation”, <i>Politiken</i>, 4. juli 2023: https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art9406190/Jeg-er-bekymret-over-de-unges-ureflekterede-godtroenhed-og-naive-tillid-til-politikernes-kommunikation • Tabel ”Hvilke hadefulde emner oplever danskerne ofte på de sociale medier?”: https://pure.au.dk/ws/portalfiles/portal/271291115/Danskernes_oplevelse_af_had_paa_de_sociale_medier_Rapport_Aarhus_Universitet.pdf • ”Stigende hadtale svækker demokratiet, og ofrene står tilbage uden retssikkerhed”, <i>Jyllands-Posten</i>, 22. Jan. 2025: https://jyllands-posten.dk/debat/breve/ECE17811239/stigende-hadtale-svaekker-demokratiet-og-ofrene-staar-tilbage-uden-retssikkerhed/ • Statistik ”Stemmeprocent ved Folketingsvalg 1971-2022”: https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/demokrati/folketingsvalg • Statistik ”Stemmeprocent ved kommunalvalg 1970-2021”: https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/demokrati/kommunalvalg • ”Tæt på hver anden dansker stoler ikke på Folketinget”: <i>DR.dk</i>, 11. maj 2019: https://www.dr.dk/nyheder/politik/folketingsvalg/taet-paa-hver-anden-dansker-stoler-ikke-paa-folketinget • https://www.borgerforslag.dk/ • https://da.wikipedia.org/wiki/Borgerforslag
Omfang	Samfundsfag: 10 moduler á 90 minutter. Omfang: ca. 25 % af det samlede omfang
Særlige fokuspunkter	Samfundsfag: Centrale faglige mål: - anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder til at opnå indsigt i samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark - formulere, forklare, undersøge og diskutere enkeltfaglige problemstillinger ved anvendelse af begreber og viden fra kernestof - forklare på hvilken måde fagene kan bidrage til at øge forståelsen af virkelighedsnære problemstillinger - redegøre for forskellige livsanskuelser og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en aktuel sammenhæng - undersøge samfundsmæssige sammenhænge, mønstre og udviklingstendenser med brug af begreber samt kvalitative og kvantitative data. - kritisk indsamle, udvælge, analysere og anvende forskelligartede materialetyper, herunder tekster, statistisk materiale og billedmateriale - formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi - argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag og kunne indgå i en faglig dialog - kunne indgå i en demokratisk debat og diskutere konsekvenserne af forskellige synspunkter.

	Faglige fokuspunkter: Forskellige styreformer: demokrati (folkestyre), autokrati, teokrati (gudsstyre) Demokratiformer • Direkte & repræsentativt demokrati • Konkurrence & deltagelsesdemokrati • Præsidentielt demokrati & parlamentarisk demokrati Magtens tredeling Lovgivningsprocessen EU & EU's institutioner (kort på tavlen) Det politiske system i Danmark med regering og Folketing, Lovgivningsprocessen Rettigheder og pligter i et samfund Medborger/modborger Kriser i demokratiet Den politiske dagsorden & politisk spin Sociale medier & bobler & ekkokamre Fake new, postfaktuelle samfund Mediernes rolle i et demokrati (de fire hunde) Kendetegn ved mediernes nyhedsformidling (medialiseringen & nyhedskriterierne)
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Flashcard.

Titel 4	Økonomi og økonomiske prioriteringer (Særfagligt forløb i samfundsfag)
Indhold	Kernestof: - Brøndum Peter og Thor Banke Hansen: "Luk samfundet op!" (I-bog). Columbus, 2019 - Kap. 8 Økonomiske ressourcer, forbrug og behov: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=400 Supplerende stof: "Danskere over 60 år er ifølge rapport verdens lykkeligste" (uddrag): https://nyheder.tv2.dk/udland/2024-03-20-danskere-over-60-aar-er-ifoelge-rapport-verdens-lykkeligste "Hvorfor bliver danskere MINDRE lykkelige, når de får børn – men svenskere og nordmænd bliver lykkeligere?": https://www.zetland.dk/historie/serD1qVZ-a8dQKjiz-0df31 - Tabel "Økonomisk vækst i Danmark, 1990 til 2020": https://makrooekonomividereregaaendeudd-6udg.digi.hansreitzel.dk/?id=261 - Tabel "Dansk økonomi med og uden medicinalindustri, kædede værdier, sæsonbetonet": https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=48827 - Tabel "Figur 16.2 Arbejdsløsheden i procent af arbejdsstyrken 1950-2019". Fra Samfundsstatistik 2020 - Tabel "Figur 1.3 Inflationen i Danmark, 1957 til 2020": https://makrooekonomividereregaaendeudd-6udg.digi.hansreitzel.dk/?id=262 "Ruslands invasion af Ukraine svækker væksten", <i>Dansk Industri</i>, marts 2022: https://www.danskindustri.dk/arkiv/analyser/2022/3/ruslands-invasion-af-ukraine-svakker-vaksten/ - Tabel "Hovedfigur. Inflationen forventes at stige igen det kommende år": https://www.nationalbanken.dk/da/viden-og-nyheder/publikationer-og-taler/analyse/2024/inflationen-er-paa-rette-kurs-men-der-er-fortsat-et-vist-inflationspres Ved undervisningens afslutning bliver det sidste supplerende materiale skrevet på. Alt opdateret til og med 4. modul.
Omfang	Samfundsfag: 9 moduler á 90 min. Omgang: ca. 1/4 af det samlede omfang.
Særlige fokuspunkter	Centrale faglige mål: - anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark - formulere, forklare, undersøge og diskutere enkeltfaglige problemstillinger ved anvendelse af begreber og viden fra kernestof

- forklare på hvilken måde fagene kan bidrage til at øge forståelsen af virkelighedsnære problemstillinger
- redegøre for forskellige livsanskuelser og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en aktuel sammenhæng
- undersøge samfundsmæssige sammenhænge, mønstre og udviklingstendenser med brug af begreber samt kvalitative og kvantitative data.
- kritisk indsamle, udvælge, analysere og anvende forskelligartede materialetyper, herunder tekster, statistisk materiale og billedmateriale
- gennemføre en mindre empirisk undersøgelse
- formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi
- argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag og kunne indgå i en faglig dialog
- kunne indgå i en demokratisk debat og diskutere konsekvenserne af forskellige synspunkter.

Faglige fokuspunkter:

- Leverandører af velfærd (stat, marked, civilsamfund)
- Maslows behovspyramide
- Økonomi
- Maslows behovspyramide
- Markedet: Efterspørgsel, udbud, markedsmekanismen og prisdannelsen
- Det økonomiske kredsløb (pengekredsløbet)
- Skat: indkomstskat, disponibel indkomst, progressiv beskatning (Robin Hood-princippet), afgift, tilskud og selskabsskat
- De økonomiske mål:
 - Økonomisk vækst
 - Lav arbejdsløshed/høj beskæftigelse: Konjunkturarbejdsløshed, strukturarbejdsløshed, sæsonarbejdsløshed og friktionsarbejdsløshed
 - Lav inflation
 - Ligevægt på betalingsbalancen
 - Balance i den offentlige sektors budget
 - Bæredygtig udvikling og grøn vækst
 - Målkonflikter:
 - Vækst i bruttonationalproduktet (BNP) og bæredygtig udvikling
 - Lav inflation og lav arbejdsløshed
- Konjunktursvingninger: Opgangskonjunktur, højkonjunktur, nedgangskonjunktur og lavkonjunktur
- Finanskrisen og pandemien (corona):
- Økonomisk politik:

	- Finanspolitik: kontraktiv og ekspansiv finanspolitik - Pengepolitik (introduceret) - o Strukturpolitikpolitik: Arbejdsmarkedspolitik, erhvervspolitik, skattepolitik, uddannelses- og forskningspolitik, stramningsstrategien (pisken), opkvalificeringsstrategien (guleroden) • Markedsøkonomi, planøkonomi, blandingsøkonomi • Finansloven
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Gruppearbejde Skriftligt arbejde Arbejde med IT-læremidler

Titel 5	Styreformer (Særfagligt forløb i historie)
Indhold	Ulrik Grubb, Knud Helles, Bente Thomsen: Overblik – verdenshistorie i korte træk, Gyldendal 2005: s. 25-28; 33-35; 59-62; 72-74; 102-106; 113-115; 119-122; 134-138; 138-140; 146-148; 152-154< Den Gamle Oligark Perikles' gravtale ifølge Thukydide Erik Klippings håndfæstning http://centerforhistorieformidling.dk/epoker-og-begivenheder-i-danmarkshistorien/erik-klipping-haandfaestning.html Kongeligt Flyveblad, 1660 Francois Voltaire: Tolerance, 1764 Edmund Burke: Tanker om den franske revolution, 1790 Agnes Gads dagbog Uddrag fra Hergés Tintin i Congo Dokumentar: Sandheden om Athens demokrati (1), DR Kultur, 2011 https://hval.dk/mitCFU/mm/player/?copydan=32111162000 Dokumentar: Europas historie (4), Europas kamp for frihed, DR Kultur, 2011 https://hval.dk/mitCFU/mm/player/?copydan=321104182100 Film: En Kongelig Affære, Zentropa DR: 1864 (uddrag): Monrad taler i Rigsdagen.
Omfang	Ca. 76 sider
Særlige fokuspunkter	Forløbet har fokus på styreformer op gennem historie med nedslag i forskellige perioder. Derudover fungerer forløbet også som en introduktion til historiefaget med fokus på at lære fagets metoder, særligt kildekritik. Derudover indeholder forløbet små skriftlige opgaver af forskellig art med henblik på historieopgaven. Faglige mål: Anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande Redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng Reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende, herunder en forståelse af samspillet mellem aktør og struktur Diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier Anvende viden om centrale begivenheder og udviklingslinjer til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmark i samspil

	med omverdenen Dansk historie og identitet Nedslag i verdens og Europas historie fra antikken til i dag, herunder forskellige typer af årsagssammenhænge og periodiseringsprincipper Natur, teknologi og produktions betydninger for mennesker i historisk og nutidigt perspektiv Styreformer i historisk og nutidigt perspektiv Globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv Kildekritik, historisk metode og informationssøgning Mennesket som historieskabt og historieskabende Periodisering Antikken – med fokus på Athen og demokratiet Romerriget – Kejserdømme og diktatur Middelalderen – feudalisme Korstog og hellig krig De store opdagelser Renæssance og reformation Enevælden med fokus på Frankrig og Danmark Oplysningstiden Den franske revolution Industrialisering Nationalisme Imperialisme Det danske demokratis indførelse
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Individuelt arbejde. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Elevfremlæggelser på i grupper og på klassen.

Titel 6	Ideologiernes Kamp (Særfagligt forløb i historie)
Indhold	Lars Andersen m.fl.: Fra verdenskrig til velfærd, Gyldendal 2010: s. 9-10; 11; 14; 17; 18-21; 27-30 Præsident Trumans tale i kongressen, 1947 Winston Churchill: Jerntæppet Stalin: Tale til østeuropæiske ledere, 1951 https://www.dr.dk/nyheder/viden/naturvidenskab/hvad-er-forskellen-paa-brintbomber-og-atombomber Amerikansk film om atombombens virkning fra 1950'erne: https://www.youtube.com/watch?v=wA8z94MXo9M Præsident Eisenhower: Om Dominoteorien, 1953. Berlinmuren: Hvad skete der med Tyskland efter 2. Verdenskrig? faktalink Ronald Reagan: Om totalitarisme Samuel Huntington: Civilisationernes sammenstød, 1993. Podcast om Cubakrisen: RÆSON - dansk og international politik: Krisecast 2: Cubakrisen on Apple Podcasts Dokumentar: Historien bag Den Kolde Krig (1) DR https://hval.dk/mitCFU/mm/player/?copydan=031911062300 Dokumentar: Amerikanerne kommer, DR2, 2014. http://hval.dk/mitCFU/mm/player/?copydan=031407300900
Omfang	Ca. 73 sider
Særlige fokuspunkter	Forløbet giver en oversigt over ideologiernes kamp i perioden fra 1. Verdenskrig til og med Den Kolde Krig. Herefter er der særlig fokus på Den Kolde Krig og kampen mellem USA, Vesten og det liberale demokrati mod Sovjetunionen, andre kommunistiske lande og kommunismen. I forløbet er der fortsat fokus på fagets metode, kildekritik samt skriftlighed. Faglige mål: Anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle

	sammenhænge i Danmark og i andre lande Redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng Reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende, herunder en forståelse af samspillet mellem aktør og struktur Diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier Anvende viden om centrale begivenheder og udviklingslinjer til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmark i samspil med omverdenen Dansk historie og identitet Nedslag i verdens og Europas historie fra antikken til i dag, herunder forskellige typer af årsagssammenhænge og periodiseringsprincipper Styreformer i historisk og nutidigt perspektiv Ideologiernes kamp i det 20. århundrede Globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv Historiefaglige metoder Historiebrug 2. Verdenskrigs afslutning Bipolaritet Marshall-hjælpen Trumandoktrinen og oprettelsen af NATO Sovjetunionen og Warszawa-pagten Frygten for atombomben Berlinmuren Konflikter under Den Kolde Krig: Korea, Vietnam, Cuba-krisen. Danmark under Den Kolde Krig Grønland og Thule-basen Østblokkens sammenbrud Den Kolde Krig i forhold til i dag. Perspektivering til Rusland-Ukraine konflikten, 2022-2025
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Individuelt arbejde. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Elevfremlæggelser på i grupper og på klassen.

Titel 7	Integration (fællesfagligt forløb)
----------------	---

Indhold	<u>Religion</u> Esben Andreasen m.fl.: Religion og kultur, Systime, 2009: s. 175-178; 178-179; 182-184. Jens Forman: Muslimernes Religion, Systime, 2009: s. 35; 42-43; 49-55; 109-110; 111-112. Hanne Følner og Bente Lund: Fundamentalisme i kristendom og islam, Systime, 2012: 11-14; 213-217; 220-222 Koranuddrag: 11:114; 3:92 og 2:274 En måned med selvkontrol og sammenhold, DSBs Ud & Se, 2009. Leopold Weiss: Foran Kabaen Rudolf Peters: Jihad-former (i Jens Forman: Muslimernes Religion, s. 109-110) Osama bin-Ladens krigserklæring (i Jens Forman: Muslimernes Religion, s. 111-112) Sherin Khankan: Kravet om at bære tørklæde – og kvinders rettigheder, www.religion.dk, 2003. Christian Birk: Aydin Soei: Man er ikke dømt til at mislykkes som ung indvander, Kristeligt Dagblad, 2018. Dokumentar: Faces of Islam – Pilgrimsrejsen til Mekka, BBC, 2001. Dokumentar: Veninder på trods (2), TV2, 2006. Dokumentar: Min bror er islamist, DR3, 2013. <u>Samfundsfag:</u> Kernestof: Brøndum Peter og Thor Banke Hansen: ”Luk samfundet op!” (I-bog). Columbus, 2019: dele af kapitel 2 og dele af kapitel 3: ○ Kap. 2.5: Kulturelle forskelle og identitet inklusive underafsnit: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=357 ○ Kap. 3 til og med kap. 3.3. inklusive kap. 3’s underafsnit: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=362 Thorndal, Morten Hansen: ”Ærkedansker-Perkerdansker” (I-bog). SYSTIME 2024
-----------------------	---

- Kap. 3 til og med 3.4: <https://xn--rkedanskerperkerdanske-78b.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=179>
- Kap. 3.6 og kap. 3.7: <https://xn--rkedanskerperkerdanske-78b.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=173>

Skov, Oliver Boserup mfl.: ”Fri eller fortabt” (I-bog). Columbus 2024

- Kap. 11.4 og kap. 11.5:
<https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=187>
- Kap. 7.3 Medborgerskab - rettigheder og pligter i et demokratiske samfund: <https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=166>
- Kap. 7.5 Indvandrere og efterkommere og medborgerskab:
<https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=168>
- Kap. 8 Multikultur:
<https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=137>
- Kap. 8.2 Integration under pres:
<https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=170>
- Kap. 8.3 Parallelsamfund i Danmark:
<https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=171>
- Kap. 8.5 Fra medborgerskab til modborgerskab:
<https://friellerfortabt.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=173>

Supplerende stof:

- ”Indvandrere bliver diskrimineret på arbejdsmarkedet. Og det går ud over samfundsøkonomien”, *Information*, 28. Dec. 2020:
<https://www.information.dk/indland/2020/12/indvandrere-diskrimineret-paa-arbejdsmarkedet-gaar-samfundsoekonomien>
- ”Debatindlæg: Integrationsrådet: Civilsamfundet kan hjælpe integrationen på en måde, myndighederne ikke er i stand til”, *Altinget*, 17. maj 2022:
<https://www.alinget.dk/civilsamfund/artikel/integrationsraadet-civilsamfundet-kan-hjaelpe-med-integration-paa-en-maade-som-myndighederne-ikke-er-i-stand-til>
- ”Unge med indvandrerbaggrund har høje uddannelsesambitioner”, *Nordforsk*, 10-10-2022: <https://www.nordforsk.org/sv/news/unge-med-indvandrerbaggrund-har-hoje-uddannelsesambitioner>
- ”Hvorfor bruger vi egentlig begrebet 'ghetto' om boligområder i Danmark?”, *DR.dk*, 1. dec. 2018: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/hvorfor-bruger-vi-egentlig-begrebet-ghetto-om-boligomraader-i-danmark>
- ”Danmark er også mit land, men jeg bliver aldrig dansker” (Uddrag), *Information*, 25. Okt. 2017: <https://www.information.dk/debat/2017/10/danmark-ogsaa-land-aldrig-dansker>

- ”#IslamErMitValg: Hizb ut-Tahrir opfordrer muslimer til ikke at stemme”, *Jyllands-Posten*, 23. Maj 2019: <https://jyllands-posten.dk/indland/ECE11396282/islamermitvalg-hizb-uttahrir-opfordrer-muslimer-til-ikke-at-stemme/>

Historie

Bejder, Peter og Holt, Kim Boye: *Fra huguenotter til afghanere*, Systime, 2003, s. 15-21; 40-41; 44-46; 75-79; 85-89; 121-124; 133-137; 145-146; 161-163; 169-170; 173-174; 177-182

Benny Andersen: *Skabssvenskere* (digt)

Indfødsretten ifølge Dansk Folkeparti, 2001.

Om ny dansk forening, *Ekstra Bladet*, 1917.

Om den politiske situation i Ungarn, *Land og Folk*, 1956.

Om arbejdsløshed, *Berlingske Tidende*, 1976

Modersmålsundervisning, Undervisningsministeriet, 1976

Flere med udenlandsk baggrund, *Jyllands-Posten*, 2001

Den nye indvandring: <https://dennyindvandring.systime.dk/?id=223>

<https://nyheder.tv2.dk/samfund/2024-11-27-test-dig-selv-kan-du-bestaa-den-nye-indfoedsretsproeve>

Kurt Jørgensen: 50 år siden 68': Dengang Herning vistnok havde rekord i dobbeltcarporte, *Herning Folkeblad*, 2018.

Dronningens nytårstale 1984: https://www.youtube.com/watch?v=On_UxFO6Y2s

Dokumentar: 100 års indvandring (5), DR2, 2003.

Bilagsmateriale til tværfaglig synopsisøvelse:

Bilag 1: Dansk Folkeparti: Principprogram, 1997

Bilag 2: Hizb ut-Tahrir Danmark” Hizb ut-Tahrir om synet på samfundet”, ca. 2015 10

Bilag 3: Dansk Folkeparti valgplakat, fra Kitir, Deniz: "Moskeer i Danmark" 2009

Bilag 4: Mustafa Topal: ”Danmark er også mit land, men jeg bliver aldrig dansker”, *Dagbladet Information* d. 25. oktober 2017 15

	Bilag 5: Statistik ”Andelen af ikkevestlige indvandrere og efterkommere, som føler sig danske”, journalist Louise Schou Drivsholm og Dagbladet Information, nov. 2019
Omfang	Religion: Ca. 54 sider. Samfundsfag: 11 moduler á 90 minutter. Omfang: ca. 25 % af det samlede omfang Historie: Ca. 72 sider.
Særlige fokuspunkter	<u>Religion</u> Faglige mål: - islam, navnlig med henblik på dens europæiske og danske fremtrædelsesformer, herunder både nutidige og klassiske tekster - etiske, herunder religionsetiske, problemstillinger - religioners samfundsmæssige, politiske og kulturelle betydning i fortid og nutid-religionsfaglige metoder. Muhammed – Islams grundlæggelse og tidlige historie Koranen og Hadith De 5 søjler samt centrale trosartikler – belyst ved Koran-uddrag Fasten Pilgrimsfærden som overgangsritual Sunni og Shia Islams udbredelse Jihad – Den store, den lille, og den globale Sharia Fire grundpositioner: fundamentalisme, traditionalisme, sekularisme og modernisme Fundamentalisme i Danmark Fundamentalisme som udfordring for demokratiet Hizb ut-Tahrir Tørklædedebatten Indvandring: Fordomme og modborgerskab <u>Samfundsfag:</u> Centrale faglige mål: - anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark - formulere, forklare, undersøge og diskutere enkeltfaglige problemstillinger ved anvendelse af begreber og viden fra kernestof - forklare på hvilken måde fagene kan bidrage til at øge forståelsen af virkelighedsnære problemstillinger - redegøre for forskellige livsanskuelser og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en aktuel sammenhæng - undersøge samfundsmæssige sammenhænge, mønstre og udviklingstendenser med brug af begreber samt kvalitative og kvantitative data. - kritisk indsamle, udvælge, analysere og anvende forskelligartede materialetyper, herunder tekster, statistisk materiale og billedmateriale - formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi

- argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag og kunne indgå i en faglig dialog
- kunne indgå i en demokratisk debat og diskutere konsekvenserne af forskellige synspunkter.

Faglige fokuspunkter:

- Kultur og Geert Hofstedes løgmodel
- Nationalitet identitet og sammenhængskraft
- Nationalisme og homogen kultur
- Jeg- kultur og vi-kultur
- Identitetsvalg: den rene identitet, bindestreksidentitet og kreolsk identitet
- Axel Honneths anerkendelsesteori: Kærlighedsanerkendelse, retlig anerkendelse og solidarisk anerkendelse + krænkelse: kropslig, retslig og livsform, selvtillid og selvværd
- Integrationsstrategierne: assimilation, segregation og pluralistisk integration
- Det traditionelle samfund og det moderne samfund
- Generationsfamilien og kernefamilien
- Anthony Giddens 5 kendetegn for det senmoderne samfund: aftraditionalisering, øget individualisering, adskillelse af tid og rum (herunder tillid til ekspertsystemer) og øget refleksivitet
- Socialiseringsprocessen: norm, rolle, kulturel kode, identitet og sociale kategorier
- Personlig identitet og sociale identitet
- Identitetsdannelsen i det traditionelle samfund og identitetsdannelsen i det senmoderne samfund
- Socialiseringsformerne: primær socialisering, sekundær socialisering, Lars Dencis dobbeltsocialisering og multisocialiseringen (tertiær socialisering: net og medier)
- Stereotyper, fordomme og Gordon W. Allports kontaktteori
- Civilsamfundet
- Den sociale arv, den sociale baggrund, positiv social arv, negativ social arv, risikofaktorer
- De fem samfundsklasser og social mobilitet (generationsmobilitet)
- Pierre Bourdieus teori: habitus, økonomisk kapital, kulturel kapital, social kapital og felter
- Parallelsamfund (segregation) og ghettokriterier
- Social kontrol, negativ social kontrol og patriarkalsk familiestruktur
- Statsborgerskab, medborgerskab og modborger
- Rettigheder (civile, politiske og sociale) og pligter
- Fællesskabssøgende strategier: uddannelsesstrategien, religiøse strategier, traditionelle strategier og kriminelle strategier
- Modborgerskab, Hizb uf-Tahrir og sharia

Historie:

Faglige mål: dansk historie og identitet

- styreformer i historisk og nutidigt perspektiv
- globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv
- historiefaglige metoder

	Hvad er Danmark Danernes område Kartoffeltyskere og roepolakker Indfødsretten Jødisk indvandring omkring år 1900 Flygtninge fra Ungarn 1960'erne: Import af arbejdskraft Oliekrisen Fremskridtspartiet Flygtninge til Danmark (kurdere, bosniere, somaliere, afghanere, syrere) Debat om indvandring. DF's indflydelse Danmark som indvandrerland Indvandring i dag: Ukrainere
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Synopsisøvelse

,

Titel 8	Velfærdsstaten (fællesfagligt forløb)
Indhold	<u>Religion:</u> Esben Andreasen m.fl.: Religion og kultur, Systime, 2009: s.144-147; 147-149; 150-152; 155-159; 168-170 Apostlenes Gerninger 2, 1-13: Helligånden kommer Pinedag Matthæus 5-7: Bjergprædiken Lukas 10: Den barmhjertige samaritaner Svend Auken om den barmhjertige samaritaner https://www.bibelselskabet.dk/fortaellerhjoernet-den-barmhjertige-samaritaner https://www.folkekirken.dk/tro/trosbekendelse/treenighed https://faktalink.dk/reformationen https://www.folkekirken.dk/tro/reformation/luther/luthers-skrifter/kirkens-babyloniske-fangen https://fyens.dk/artikel/faldende-d%C3%A5bstal-kirkens-eksistens-p%C3%A5-spil Charlotte Knagh Vestergaard: Kristendommens Omsorgshistorie, www.religion.dk, 2007. Vibe Lønstrup: Flere udlændinge lærer dansk med kirkelig hjælp. Kristeligt Dagblad, 23/10-2018. Laura Lindahl: Velfærdsstaten har ødelagt næstekærligheden, 2014. DR Dokumentar: 5 skarpe om Jesus Den lyserøde taxa: De 3 lærde: https://www.youtube.com/watch?v=TRgjLPryprg DR Adam og Eva (7): Næstekærlighed til flygtninge? <u>Samfundsfag:</u> Kernestof: • Brøndum Peter og Thor Banke Hansen: ”Luk samfundet op!” (I-bog). Columbus, 2019: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=1#c248 ○ Kap. 5 til kap. 5.6 ○ Kap. 5.8 til kap. 5.9

- Kap. 8 til kap. 8.2
- Kap. 9 til kap. 9.7

- Brøndum Peter og Thor Banke Hansen: "Luk samfundet op!" (3. udgave). Columbus, 2017 s. 199

Supplerende stof:

- "Danskere over 60 år er ifølge rapport verdens lykkeligste" (uddrag): <https://nyheder.tv2.dk/udland/2024-03-20-danskere-over-60-aar-er-ifoelge-rapport-verdens-lykkeligste>
- "Hvorfor bliver danskere MINDRE lykkelige, når de får børn – men svenskere og nordmænd bliver lykkeligere?", zetland.dk, 25-04-2024: <https://www.zetland.dk/historie/serD1qVZ-a8dQKjz-0df31>
- "Debat: Private velfærdsforsikringer næres af utryghed og undergraver velfærden", avisend danmark.dk, 09-07-2021: <https://avisend danmark.dk/artikel/debat-private-velf%C3%A6rdsforsikringer-n%C3%A6res-af-utryghed-og-undergraver-velf%C3%A6rden>
- "Arbejdsløse Robert: Jeg finder mig ikke i en skid", Ekstra Bladet, 10-09-2012: <https://ekstrabladet.dk/nyheder/samfund/article4748840.ece>
- Statistik "Tabel 1.1 Aldersfordelingen pr. 1. januar". Fra Samfundsstatistik 2021
- "Regioner forventer eksplosiv stigning i tilskud til dyr medicin: Skræmmende, siger ekspert", TV2.dk, 09-08-2023: <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2023-08-08-regioner-forventer-eksplosiv-stigning-i-tilskud-til-dyr-medicin-skraemmende-siger-ekspert>
- Statistik "Figur 10.5 Holdninger til sort arbejde"
- Statistik "Indkomstoverførsler fra den offentlige tabel 20.1". Fra Samfundsstatistik 2020.
- Dokumentar "Mit job flyttede til Indien". Fra CFU.
- "Andelen af ufaglærte på arbejdsmarkedet er halveret på 20 år" (uddrag, s. 1-4): https://www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_andelen-af-ufaglaerte-paa-arbejdsmarkedet-er-halveret-paa-20-aar.pdf

Særfaglige prøveeksamen i samfundsfag

- Bilag 1: Tabel: *Holdninger til Skat og Velfærd*, publiceret i Samfundsstatistik 2017.
- Bilag 2: Uddrag af artikel af Rasmus Dahl Løppenthin, publiceret i Altinget.dk den 8. marts 2018: *Socialminister: Frivillige skal løfte flere opgaver i den offentlige sektor.*

Bilagsmateriale fra synopsisøvelse i velfærd (samfundsfag)

- Bilag 4: "Det er dybt bekymrende, at staten skubber ansvaret for de ældre tilbage på familierne", *Politiken* (2017)
- Bilag 5: Statistik Figur 9.9: Befolkningen opdelt i befolkningsgrupper. 2020 og 2030. Antal tusinde: <https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=462>

Historie:

Lars Andersen et m.fl.: Fokus 3, Fra verdenskrig til velfærd, Gyldendal 2010: s. 48-49; 50-54; 54-57; 58-59; 59-60; 61-62; 73-74

	Jakob Knudsen: Det offentlige fattigvæsen præmierer æresløsheden, 1908. K. K. Steincke: En demokratisk forsørgelseslovgivning, 1915. Poul Møller: Velfærdsstaten sløver modstandskraften, 1956. Jytte Hilden: Velfærdsydelser kan også produceres af private, 1996. Anders Fogh Rasmussen: Et samfund med tryghed, dynamik og fleksibilitet, 2005. Velfærdskommissionen: Fremtidens velfærd – vores valg, 2005. *Ovenstående kilder er fra: Lars Andersen et m.fl.: Fokus 3, Fra verdenskrig til velfærd, Gyldendal 2010. Kanslergadeforliget 1933 (danmarkshistorien.dk) Den danske velfærdsstat og dens kritikere. Kronik af J. O. Krag, 1956. Video om Kanslergadeforliget: https://www.youtube.com/watch?v=pqnVrcYUBL4 – Danmarks Historie Dokumentar: DR: Historien om Danmark (episode 10) Dokumentar: DR: Farvelfærd (integration + ældre)
Omfang	Religion: ca. 55 sider Samfundsfag: 17 moduler á 90 min. Omfang: ca. 25 % af det samlede omfang Historie: ca. 82 sider
Særlige fokuspunkter	Temaet ”Velfærdsstaten” har til formål at give eleverne indsigt i centrale historiske, religionsfaglige og samfundsfaglige perspektiver, teorier, modeller og begreber, der kan belyse velfærdsstatens udvikling og udfordringer <u>Religion</u> Faglige mål: Kristendom, navnlig med henblik på dens europæiske og danske fremtrædelsesformer, herunder både nutidige og klassiske tekster Religionsetiske problemstillinger Kristendommens samfundsmæssige, politiske og kulturelle betydning i fortid og nutid Religionsfaglig metode Jødedommen på Jesu tid Introduktion til kristendommen Kristendommens grundlæggelse: - Jesus og opgøret med loven og de jødiske autoriteter - Næstekærlighed: Det dobbelte kærlighedsbud og Den gyldne regel

- Jesu død og genopstandelse: Den nye pagt. Frelse.
- Problemmyten og løsningsmyten
- Disciplene og Helligånden
- Paulus og den tidlige kristendom
- Dåb og Nadver
- Dåben som overgangsritual
- Martin Luther og Reformationen
- Kristendommens historie med særlig fokus på protestantismen i Danmark.
- Kirkens rolle før velfærdsstaten - diakoni
- Debat om hvem 'næsten' er med paralleller til Den barmhjertige samaritaner.
- Sekularisering
- Kirkens rolle i den moderne velfærdsstat

Samfundsfag:

Centrale faglige mål:

- anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark
- formulere, forklare, undersøge og diskutere enkeltfaglige problemstillinger ved anvendelse af begreber og viden fra kernestof
- forklare på hvilken måde fagene kan bidrage til at øge forståelsen af virkelighedsnære problemstillinger
- redegøre for forskellige livsanskuelser og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en aktuel sammenhæng
- undersøge samfundsmæssige sammenhænge, mønstre og udviklingstendenser med brug af begreber samt kvalitative og kvantitative data.
- kritisk indsamle, udvælge, analysere og anvende forskelligartede materialetyper, herunder tekster, statistisk materiale og billedmateriale
- formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi
- argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag og kunne indgå i en faglig dialog
- kunne indgå i en demokratisk debat og diskutere konsekvenserne af forskellige synspunkter.

Faglige fokuspunkter:

- De tre grundideologier: socialisme, konservatisme og liberalisme
- Varianter af ideologierne
- Populisme og grønne ideologier
- Marginalvælgere, kernevælgere og issue-voter/issue-voting/issue-ownership
- Politisk parti, klasseparti, catch all-parti

	• Fordelingspolitiske venstre-højre-akse og fordelingspolitik, ”gammel politik”, rød blok og blå blok • Værdipolitik og værdipolitiske akse, ”ny politik” • Modeller til forklaring af partiadfærd: Anthony Downs model og Bjørn Molins model • Egotropisk vælger og sociotropisk vælger • Leverandører af velfærd (stat, marked, civilsamfund) • Velfærdstrekanten og Maslows behovspyramide • De tre velfærdsmodeller: den universelle (socialdemokratiske), den residuale (liberalistiske) og den korporative (konservative) • De interne og eksterne udfordringer for den universelle velfærdsmodel: den demografiske udvikling og finansieringsproblem, forventningspres, nye familiemønstre, stigende ulighed, forandringer på arbejdsmarkedet, økonomisk globalisering og global konkurrence med outsourcing • Nedsæringsstrategien (privatisering, udlicitering, brugerbetaling, empowerment), udvidelsesstrategien (unge hurtigere ud på arbejdsmarkedet, øget indvandring, forhøje pensionsalderen) og omprioriteringsstrategien • Konkurrencestaten (berørt) <u>Historie:</u> Faglige mål: Metode: kildekritik Dansk historie og identitet Forholdet mellem aktør og struktur i et historisk og nutidigt perspektiv Natur, teknologi og produktions betydninger for mennesker i historisk og nutidigt perspektiv Grundloven 1849 (§89) Dansk sociallovgivning fra Grundloven til 1900 Forsørgelses- og forsikringsprincip Mellemløstidens økonomiske krise og Kanslergadeforliget Skøns- og retsprincip Danmark efter 2. Verdenskrig Marshall-hjælpen og økonomisk opsving Velfærdsstatens guldalder Folkepensionen – den universelle velfærdsstat (velfærdsstatsmodeller) Ideologiske holdninger til velfærdsstaten Oliekrisen Firkloverregeringen – privatisering og udlicitering Socialdemokratiet og politisk nyorientering i 1990’erne – workfare Velfærdsstaten i 00’erne: Velfærdskommissionen Velfærdsstatens udfordringer
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Synopsisøvelse

